ÇİN HALK CUMHURİYETİ ÜLKE BÜLTENİ

TEMMUZ 2024

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC)
Nüfus	1,41 milyar (2023)
Dil	Mandarin (Pekin Lehçesi)
Yüzölçümü	9 561 000 km²
Başkent	Pekin (21,9 milyon),
Başlıca Şehirleri	Pekin (21,9 milyon), Şanhay (28,5 milyon), Guanco (13 milyon), Shenzhen (11 milyon)
Yönetim Şekli	Tek parti yönetimi
Devlet Başkanı	Xi Jinping (14 Mart 2013'ten beri)
Para Birimi	Yuan (Renminbi)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar:

APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İş birliği Forumu), ADB (Asya Kalkınma Bankası), ASEAN-(Güneydoğu Asya Ülkeleri Örgütü), WTO (Dünya Ticaret Örgütü)

Coğrafi Konum

Ülke dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip ülkeler sıralamasında Rusya ve Kanada'nın ardından 3. sıradadır. Asya kıtasının doğusunda yer almaktadır. Doğuda Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti; güneydoğuda Makao, güneyde Laos, Birmanya, Vietnam, Hindistan, Bhutan, Nepal; batıda Pakistan, Afganistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan; kuzeyde Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile komşudur. Çin'in doğusunda Doğu Çin Denizi ve güneydoğusunda Güney Çin Denizi yer almaktadır. Çin'in toplam kara sınırları uzunluğu 20 000 km'den fazla olup Çin anakarasının toplam sahil uzunluğu ise 18 000 km'nin üstündedir.

Ülke çok geniş bir coğrafi alana sahip olması nedeni ile soğuk kara ikliminden sub-tropik iklime kadar geniş bir iklim kuşağına sahiptir.

Ülkenin başlıca şehirleri Şanhay (22 milyon kişi), Pekin (18,1 milyon kişi), Guanco (10 milyon kişi), Shenzhen (11 milyon kişi)

Siyasi ve İdari Yapı

1 Ekim 1949 tarihinde kurulan ÇHC'nin siyasi yapısı tek parti yönetimine dayanmaktadır. Çin Komünist Partisi (ÇKP) ülkenin tek siyasi hâkimidir. ÇKP 1921 yılında kurulmuştur ve 86 milyonu aşkın üyesi bulunmaktadır. Parti devletle bütünleşmiş olup, devlet politikası parti vasıtasıyla uygulanmaktadır. Devlet Başkanı aynı zamanda ÇKP'nin Genel Sekreteridir.

ÇHC'nin bugünkü Anayasası 1982 yılında onaylanmıştır. Anayasa'ya göre devletin merkez organları; Ulusal Halk Kongresi (UHK), ÇHC Devlet Başkanlığı, Devlet Konseyi, Merkezi Askeri Komisyon, Yüksek Mahkeme ve Başsavcılıktır.

Ulusal Halk Kongresi (Meclis) üyeleri ÇKP tarafından seçilen temsilcilerden oluşmaktadır. Ülkede genel seçim uygulaması yoktur.

Devlet Konseyi (hükümet), devlet idaresinin ve yürütme erkinin en üst organıdır. Hükümet işlerini Devlet Konseyi takip etmektedir. Devlet Konseyi 4 başbakan yardımcısı, 4 konsey üyesi, 25 bakandan oluşmakta ve başında başbakan bulunmaktadır. Devlet Konseyi, idari mevzuata ilişkin yasama işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir. Ekonomiyi ve diplomatik ilişkileri yönetir ve toplumsal konuları ele alır. Başbakan, Devlet Başkanı tarafından atanır ve görevinden alınır.

Ayrıca, ÇKP liderliğinde siyasi danışma ve istişarelerin yapıldığı "Çin Halkının Siyasi Danışma Konferansı" (ÇHSDK) adlı bir mekanizma da mevcuttur.

Devlet yönetiminin en yetkili organı ÇKP Merkez Komitesi'ne bağlı olan Politbüro Daimî Komitesi'dir. Daimî Komite, Hükümetin de üzerinde bir kurum olup, ülkeyi ilgilendiren önemli konularda son söz sahibidir. Yedi üyeden oluşan Daimî Komite'nin başkanı Devlet Başkanı Xi Jinping'dir. Başbakan Komitenin üyeleri arasında yer almaktadır. Komitenin tüm üyeleri devlet lideri olarak kabul edilmektedir. ÇHC Devlet Başkanı Xi Jinping, Mart 2013 'de göreve başlamış olup, 2018 yılındaki seçimlerin ardından ömür boyu Başkan olarak kalmasına karar verilmiştir.

Çin'de meclisin görevi daha çok temsilidir. Ulusal Halk Kongresi (UHK) adı verilen meclisin üyeleri halk tarafından değil, ÇKP tarafından belirlenmektedir. Üyelerin seçiminde geniş tabanlı temsil gözetilmektedir. UHK yılda bir kez mart ayında toplanmakta ve Hükümet programını ve ihtiyaca göre hazırlanan yeni yasaları onaylamaktadır. Onay işlemi UHK'nın 2987 üyesinin onayıyla neticelenmektedir.

Çin'in idari yapısı 'Tek Ülke İki Sistem' olarak nitelendirilmektedir. Çin ana kara ile birlikte Hong ve Macao Çin Halk Cumhuriyeti'nin bir parçasıdır. Ancak Hong Kong ve Macao Özel İdari Bölge olarak tanımlanmakta ve ana karadan farklı olarak bu bölgelerde serbest ticaret rejimi uygulanmaktadır.

Çin ana karası idari olarak, 22 eyalet, 5 özerk bölge ve 4 belediyeye ayrılmıştır. Bu yapıların hepsi eyalet seviyesinde birimler olarak kabul edilmektedir. Çin Tayvan'ı 23. eyalet olarak kabul etmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki eyaletler her biri nüfus ve yüz ölçümü olarak ortalama bir Avrupa ülkesinin boyutunda ve ölçeğindedir ve dolayısı ile ekonomik ve ticari açından da bir ülke olarak değerlendirilebilecek potansiyele sahiptirler.

Eyaletler: Anhui, Fujian, Gansu, Guangdong, Guizhou, Hainan, Hebei, Heilongjiang, Henan, Hubei, Hunan, Jiangsu, Jiangxi, Jilin, Liaoning, Qinghai, Shaanxi, Shandong, Sichuan, Yunnan, Zhejiang

Özerk Bölgeler: Guangxi, İç Moğolistan, Ningxia, Uygur (Xinjiang Uygur), Tibet (Xizang)
Belediyeler: Pekin (Beijing), Chongqing, Şanhay, Tianjin
Özel İdari Bölgeler: Hong Kong ve Macao

Nüfus ve İstihdam

2023 yılında 1 411 milyar kişi ile dünyada 2. sırada yer alan Çin nüfusunun 2028 yılında 1405 milyar kişi olacağı tahmin edilmektedir. 2021 yılında nüfus artış oranı %0,1 olmuştur.

Ülkede ortalama yaşam süresi 78 yıldır. 1979 yılında başlayan ve 2016 yılında son verilen tek çocuk politikasının sonucunda ülkedeki kadın erkek dağılım erkekler lehine bozulmuş, nüfus yaşlanmış ve ülkenin en büyük ekonomik gücü olan iş gücünde düşüşe yol açmıştır. Diğer taraftan dışa açılma ve kentsel nüfusun gelirlerini artması, kentsel alanda yaşayan nüfusun artışı gibi nedenlerle tek çocuk politikası sonlandırılmasına rağmen nüfus artış hızında yavaşlama sürmekte ve bu düşüş özellikle doğum oranlarındaki düşüşe bağlı olarak azalmaktadır. Nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır. 16-64 yaş arasındaki nüfus 2017 yılından itibaren 1 milyar kişinin altına düşmüş olup, bu düşüş devam etmektedir. 2019 yılında anılan yaş grubundaki nüfus 993 milyon kişi ile toplam nüfusun %70,9'unu temsil etmektedir. 2019 yılı verilerine göre 0-16 yaş grubunun nüfustaki payı %16,4 (23,4 milyon kişi), 65 yaş ve üstünün nüfustaki payı %12,5 (17,6 milyon kişi) düzeyindedir. Ülkede çalışan nüfusa göre çocuk ve yaşlı nüfusun oranı %40 düzeyindedir. Nüfusun %87'sini Han kökenli Çinlilerden oluşturmakta iken, %13'ünü ise diğer gruplara mensuptur.

Nüfusun %60,2 si şehirlerde yaşamaktadır ve yıllık şehirleşme hızı %2,4 oranındadır. Ülkede okuma yazma oranı %96,3 dür.

Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının 2023 yılında %5 olacağı ve işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 57. sırayı alacağı tahmin edilmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Çin maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Dünyadaki en büyük altın üreticisidir Aralarında demir cevheri, demir alaşımlı metal cevherleri, kömür, kalay, doğal gaz, civa, manganez, vanadyum, kurşun, çinko, alüminyumun fosfat, tungsten, uranyum, manyetit molibden, titanyum, az bulunan toprak elementleri olmak üzere yaklaşık 17 maden ve mineral türü ve madene sahip olması ile lider konumundaki ülkedir.

Su kaynakları kritik öneme sahiptir. Zira gerek tarımda sulama için gerekse elektrik üretiminde kullanılmaktadır. Ülkedeki ekilebilir arazi büyüklüğü dünyadaki ekilebilir alanın %7'sine, kendi yüz ölçümünün ise %12,7sine karşılık gelmektedir.

Diğer taraftan dünyada en fazla hidroelektrik enerji üretimi yapılan ülkedir ve dünyanın en büyük hidroelektrik santrali Three Gorges Barajı 22 500 megavat enerji üretimi ile küresel anlamda en büyük kapasiteye sahip barajdır.

Çin kömür rezervleri açısından dünya birincisidir. Çin dünyanın en büyük kömür üreticisi ve tüketicisidir. Hali hazırda toplam enerji ihtiyacının %70'i kömürden elde edilmektedir. Ülke petrol, doğal gaz kaynakları mevcut olmasına rağmen, önemli bir ham petrol ithalatçısıdır. Bunlara ek olarak uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlarmilyar $)	17759,31	17886,33	17700,9	18560,01	19781,7	21059,83	22291,05	23608,86
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	8,5	3	5	4,2	4,1	4,1	3,7	3,4
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - $)	12 572	12 670	12 541	13 156	14 031	14 952	15 844	16 803
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	0,9	1,9	0,7	1,7	2,2	2,2	2,2	2,2

Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	2	2,2	1,5	1,4	1,1	1	0,8	0,7
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	5,1	5,5	5,3	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2
Nüfus (milyon)	1412,6	1411,75	1411,4	1410,78	1409,82	1408,53	1406,94	1405,04
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYH'ye Oranı (%)	71,8	77	83	87,4	91,8	95,9	100,1	104,3

(*) Tahmini Veriler
Kaynak: IMF; Ekim 2023

1978'den itibaren ülkenin attığı 3 önemli adım ülkeyi bugünkü ekonomik yapısının temellerini oluşturmuştur 1978 yılında ülkede reformların başlaması ve dışa açılma politikasının benimsenmesi ile birlikte Çin, merkezi planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçmiş ve son 40 yılda ülke ekonomik ve sosyal anlamda hızlı bir gelişmiş, GSYİH'deki büyüme yılda ortalama %10 olmuştur. Bu değer, böylesine büyük bir ekonominin, tarihteki sürdürülebilir nitelikteki, en hızlı büyümesi olmuştur. Bu sayede ülkedeki 800 milyon kişi yoksulluktan kurtulmuştur.

1994 de yapılan vergi düzenlemeleri ve ardında 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütüne üye olması ile dünya ekonomisine tam anlamıyla entegre olmuştur. Sonuç olarak ülke dünyanın üretim ve ticaretinin merkezi olmuştur.

Çin'in 13. Beş Yıllık Planında (2016-2020) sosyal dengesizliklerin giderilmesi, çevre kirliliğinin azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin yaygınlaştırılması ile sosyal güvenlik sisteminin geliştirilmesi esas alınmıştır. Planda büyüme hızı olarak %6,5 hedeflenerek ekonominin yeni bir dengeye oturtulması ve 2020'ye kadar halkın ortalama düzeyde müreffeh bir toplum düzeyine eriştirilmesi hedeflenmişti. IMF verilerine göre 2019 yılanda Çin'in Dünya ekonomisine %38,2 pay ile en çok katkı sağlayan ülke olmuştur.

Ülke dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisidir. Son 30 yılda ortalama %6 oranında büyümüştür. Gelir dağılımdaki eşitsizlik, hızlı şehirleşme, çevresel sürdürülebilirlik, yaşlanan nüfus ve iç göçler, hızlı ekonomik büyüme ile etkileşim içinde olan diğer faktörlerdir.

Dünya Bankası-2020 yılı verilerine göre ülkenin GSYH'si içinde tarım sektörünün payı % 8, sanayinin % 38 ve hizmetler sektörünün % 5dir.

IMF verilerine göre , 2023 yılında %0,7 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2024 yılında %1,7 olacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2023)

2023 yılında cari fiyatlara göre, 18 trilyon dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nin 2024 yılında 19 trilyon dolar olması beklenmektedir. Çin, cari fiyatlara göre, 2023 yılı itibariyle 196 ülke arasında, dünyanın 2. büyük ekonomisidir. 2023 yılında sabit fiyatlara göre %5 oranında artması beklenen GSYİH'nin, 2024 yılında %4,2 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Cari fiyatlara göre Çin, 2023 yılında 12 541 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 75. sırada yer almaktadır.

IMF'in 2023 yılında yayınladığı verilere göre, Çin'in 2023 yılında %2 oranında fazla vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin GSYH'ye oranının, 2024 yılında da %1 oranında fazla vermesi beklenmektedir. 2023 yılında %83 olacağı tahmin edilen devletin genel net borcunun GSYH'ye oranının, 2024 yılında %87 olması beklenmektedir.

2023 yılı ekonomik serbestlik endeksine göre Çin, dünyada 176 ülke arasında 154. sıradadır. Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılı verilerine göre dünyadaki 141 ülke arasında Çin 28. sıradadır. (Singapur 1., Türkiye 61.) (World Economic Forum-2023)

Çin'de özel sektörünün GSYH'deki payı %60 düzeyindedir. Özel sektör ayrıca kentlerdeki işgücünde %80, yeni iş imkânlılarının sağlanmasında %90 paya sahiptir.

Çin dünyanın en büyük imalat sektörüne sahiptir. Aynı zamanda en hızlı büyüyen tüketici pazarı konumundadır. Ancak tüketimdeki yavaşlama büyümeyi olumsuz yönde etkilemektedir.

Sanayi ve inşaat sektörü ülke ekonomisindeki payı %46'dır. 2018 verilerine göre dünyanın en büyük çelik üreticisi konumundadır ve küresel çelik üretimin %50'sini gerçekleştirmektedir.

Çin dünyanın en büyük otomobil üreticidir. Dünya elektrikli araba üretim miktarında da 1.sıradaki üreticidir. Ülkede 100 adet elektrikli araç üreticisi bulunmaktadır. 2011 yılına kadar ülke en büyük kişisel bilgisayar üreticisi iken bu konudaki önde gelen firmalar Çin'e bağımlılıklarını azaltmak için tesislerini başka ülkelere taşımışlardır.

Hizmet sektörü kapsamında toptan ve perakende ticaret ülkede alışveriş merkezlerinin, küçük dükkânların restoran ve otel zincirlerinin açılması ile gelişmiştir. Çin'de; Guangdong, Jiangsu, Zhejiang, Shandong, Fujian, Şanhay ve diğer başlıca bölgelerdeki üretim toplam üretimin %80'inden fazlasını kapsamaktadır. Üretimin %90'ından fazlası Çin anakarasında yapılmaktadır. İç pazardaki talep taşrada üretim yapmakta olan firmalarla karşılanmaya çalışılırken, şehirlerdeki küresel firmalar genellikle dış ticarete yönelik üretim yapmaktadır.

Çin'de perakende sektörü ekonomik büyümeden pozitif yönde etkilenmektedir. Perakende sektöründe toplamda yaklaşık % 78,7'lik bir büyüme görülmüştür. Bu büyümede en büyük katkı hükümetin iç talebi arttırmaya yönelik politikalarına ve sektöre yönelik artan yabancı

yatırımlara aittir. Çin'de mağaza perakendeciliği son 5 yılda yıllık ortalama %11,9 büyüme göstererek düzenli bir gelişim göstermiştir. Çin'de perakendeciliğin ufak bir kısmını oluşturan telefonla pazarlama, doğrudan postalama, kapıdan kapıya satış gibi yollarla faaliyet gösteren mağaza dışı perakendecilik ise henüz gelişme aşamasındadır. Çin'in perakende sektörünün her geçen yıl büyüyüp küresel perakende pazarındaki payını giderek arttırması beklenmektedir. 2020 yılına gelindiğinde Çin'in küresel perakende pazarındaki satışların %36'sına sahip olacağı öngörülmektedir. Dünyanın en çok perakende satış yapan ilk iki şehrinin sırasıyla Şanhay ve Pekin olacağı tahmin edilmektedir. Toplam perakende satışlarındaki yüksek artış rakamlarına rağmen Çin, BRIC ülkeleri içinde kişi başına perakende harcamalarında yıllık 2 000 dolarlık harcama ile Rusya ve Brezilya'nın ardından üçüncü sırada yer almaktadır. Çin perakende sektörünün hızlı büyümesinde hızlı kentleşmenin ve orta sınıf tüketici sayısındaki artışın bu gelişmede önemli etkisi bulunmaktadır. Çinli tüketiciler ürünlere kolay ve uygun şartlarda erişim beklentisine sahiptir. Bunun sonucu olarak perakende sektörünün tüketicilere erişiminde elektronik ticaret (e-ticaret) önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Turizm işgücü ve döviz girdisi için önem arz eden bir sektördür. Diğer taraftan, lüks tüketim sektörü ülkede çok hızlı gelişmektedir. Bu kapsamda gıda ve alkollü alkolsüz içecekler, otomotiv, hazır giyim ile hizmet sektöründe restoranlar öne çıkmaktadır. Çin'in son yıllardaki tüketici eğilimlerinde etkileyen en önemli faktörlerden biri sayıları 200 milyonu bulan üst gelir grubundaki tüketicilerdir. 1,4 milyar nüfusa sahip Çin'de 400 milyon Çinlinin kişi başına düşen yıllık geliri satın alma gücü paritesine göre 8 bin Amerikan dolarının üstündedir. Lüks tüketim, zenginliğin ve sosyal statünün bir göstergesi olarak sayıldığından bir bireyin maddi durumunda ani bir yükseliş olduğunda lüks tüketime yönelmesi birey için gayet normal bir ihtiyaç olarak görülmeye başlamıştır.

Detaylı bilgi için:
-https://www.imf.org/en/News/Articles/2019/10/18/na102319-prolonged-uncertainty-weighs-on-asiaseconomy
-https://www.worldbank.org/en/country/china
-https://www.worldbank.org/en/country/china/overview

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

2022 yılı dış ticaret verilerine göre Çin, en yüksek ticaret hacmine sahip, en fazla dış ticaret fazlası veren, birinci sıradaki ihracatçı ve ikinci sıradaki ithalatçı ülkedir.

Ülkenin ihracatında en önemli ürün grupları: makinalar, motorlu kara taşıtları ve aksamı, elektrikli makina ve cihazlar, ecza, mineral yakıtlar ve yağlar mekanik cihazlar ve aletler, mobilyalar ve aydınlatma cihazları, plastikler ve plastikten mamul eşyalar,.

Ülkenin ithalatında en önemli ürün grupları elektrikli makina ve cihazlar, mineral yakıtlar, yağlar, mekanik cihazlar ve aletlerdir.

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-ÇHC

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticareti

İhracatı

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-ÇHC

Detaylı tablo için tıklayınız

İthalatı

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-ÇHC

Detaylı tablo için tıklayınız

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

İhracatı

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-ÇHC

Detaylı tablo için tıklayınız

İthalatı

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-ÇHC

Detaylı tablo için tıklayınız

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

2023 yılında yayınlanan UNCTAD Dünya Yatırım Raporuna göre Çin, dünyada ABD'nin ardından en çok yabancı yatırım alan (akış) 2. sıradaki ülkedir. 2021 yılında ülkeye giren yabancı sermaye miktarı (Flow) 181 milyar dolar 2022 yılında 189 milyar dolara yükselmiştir.

Ülke içindeki DYY stoku 2022 yılında 3822 milyar dolar, ülkenin yurt dışındaki DYY stoku 2 931,6 milyar dolar düzeyindedir.

Ülkede DYY'nin sürekli artmasının başlıca nedenleri; ekonomi ve yatırım ortamının serbestleştirilmesi yönündeki planların yapılması, yüksek teknoloji sektörünün hızla büyümesi ve Serbest Ticaret Bölgelerinin açılmasıdır.

2022 yılında dünyada yurt dışında en çok yatırım yapan (akış) ülkeler arasında ABD ve Japonya'nın ardından 3. sırada yer alan Çin, 146 milyar dolar değerinde yatırım (dışa akış) gerçekleştirmiştir.

Yatırımlar ağırlıklı olarak imalat, gayrimenkul, leasing iş ve hizmetleri, bilgisayar hizmetleri, toptan ve perakende ticaret, finansal aracılık, bilimsel araştırma, ulaştırma, enerji ve inşaat sektörlerine yöneliktir.

1 Ocak 2020 tarihinde ülkede yeni bir yabancı yatırım mevzua-yürürlüğe girmiştir. Çin hükümeti yabancı yatırımlara ayrıcalıklı muamele yerine ülkenin bu anlamda bir doyuma ulaştığı düşüncesi ile yerli ve yabancı yatırımlara eşit muamele anlamına gelen uluslararası kabul görmüş, "Milli Muamele" ilkesini uygulamaktadır. Bununla birlikte altyapının zayıf olduğu batı ve iç bölgelerde özellikle uzun vadeli projeler için bazı özel teşvikler verilmektedir.

Kaynak: UNCTAD, Dünya Yatırım Raporu, 2021 ve 2022
Detaylı Bilgi İçin *https://unctad.org/en/PublicationChapters/WIR2020_CH1.pdf* *https://unctad.org/system/files/official-document/wir2021_en.pdf* *https://unctad.org/publication/world-investment-report-2022*

Serbest Bölgeler

Çin ana karasındaki ilk serbest bölgesi 2013 yılında açılan Şanghay Serbest Ticaret Bölgesidir. Burası yasal yeniliklerin uygulanması, rekabetin güçlendirilmesi, pazar ekonomisine uygun yasal düzenlemelere geçiş, yuanın uluslararası hale getirilmesi ve reformların test edilip başka bölgelerde uygulanabilmesi için kurulmuştur.

Sonuçta uygun politikaların uygulanmasının ve bu konuda başarı sağlanmasının ardından ülkede diğer SB'ler kurulmuştur.2015 yılında Fujian, Guangdong, Tianjin,2016'da Liaoning, Henan, Shaanxi Zhejiang, Sichuan, Chongqing, Hubei 2018'de Hainan 'da faaliyete geçmiş olup

2019 da toplamda 12 adet serbest bölge mevcuttur. 2019 yılında Jiangsu, Shandong, Hebei, Heilongjiang, Guanxi ve Yunnan ve 2020 yılında ise bu listeye Beijing (Pekin), Anhui ve Hunan eklenmiştir. 2023 yılı itibari ile ülkede 21 adet Serbest Bölge mevcuttur. Her serbest bölge yatırımcıya farklı avantajlar sunmakta olup, her biri farklı sektörlere yoğunlaşmıştır.

Detaylı bilgi için;https://www.fdichina.com/blog/fdi-china-exclusive-the-21-freetradezonesguide/

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye-Çin arasındaki ticaret değerleri incelendiğinde 2022 yılında ülkeye ihracatımız 3,28 milyar dolar, ithalatımız 41,3 milyar dolar seviyesindedir.

Çin 2022 yılında ihracat yaptığımız ülkeler arasında 18. Sırada yer almıştır ve ülkemiz ihracatındaki payı %1,3 olmuştur. Ülkeye ihracatımız bir önceki yıla göre %10,4 oranında azalmıştır.

İthalat yaptığımız ülkeler arasında Çin 2022 yılında, 41milyar dolar ile 2. Sırdaki tedarikçimiz konumundadır ve toplam ithalatımızdaki payı %11,4 olmuştur. Ülkeden ithalatımız bir önceki yıla kıyasla %28,3 oranında artmıştır.

Ülkeye ihracatımızda önde gelen ürünler: mermer ve traverten, maden cevherleri, boratlar tıpta kullanılan alet ve cihazlar ile kanatlı etleridir.

Ülkemizin Çin'den yaptığı ithalatta 2022 yılında önde gelen ürünler: Telefonlar, cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar, Otomatik bilgi işlem makinaları manyetik veya optik okuyucular vb., Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm. veya fazla olanlar), Diyotlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar, monte edilmiş piezo elektrik kristaller ve Polikarboksilik asitler, anhidritleri, halojenürleri ve türevleri olmuştur.

Türkiye-Çin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org, , Direct data, Türkiye

Türkiye'nin Çin'e İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-www.trademap.org, Direct data, Türkiye

Detaylı tablo için tıklayınız

Türkiye’nin Çin’den İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-www.trademap.org, Direct data, Türkiye

Detaylı bilgi için tıklayın **Yatırım İlişkileri**

T.C. Merkez Bankası verilerine göre Çin’de ülkemize ait yatırım stoku 2001 yılında 2 milyon dolar seviyesinde iken 2022 yılında 157 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır.

Çin ‘in ülkemize yatırım stoku ise 2002 yılında 1 milyon dolar ile başlamış, 2013 yılından itibaren de hızlanarak artmış ve 2020 yılında 1.216 milyon dolara ulaşmış, 2021 yılında ise 611 milyon dolara düşmüş, 2022 yılında 1.700 milyon dolar olmuştur.

Kaynak: T.C. Merkez Bankası, Ağustos 2023

EKLER:

***EK-1*: Çin'in İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 20212022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			**2588 402 392**	**3361 814 264**	**3593 601 450**	**100**	**6,9**
1.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	223 208 412	257 643 835	238 088 761	6,6	-7,6
2.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	170 177 696	204 529 093	187 904 868	5,2	-8,1
3.	8542	Elektronik entegre devreler	116 989 222	155 301 817	154 524 111	4,3	-0,5
4.	8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	35 655 866	48 792 510	65 880 033	1,8	35
5.	8507	Elektrik akümülatörleri (bunların separatörleri dahil)	20 159 080	33 618 467	57 227 987	1,6	70,2
6.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	32 931 218	45 566 117	49 733 198	1,4	9,1

7.	9503	Üç tekerlekli bisikletler, skuterler, oyuncak bebekler, diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bilmeceler (puzzle)	33 482 981	46 118 845	48 356 191	1,3	4,9
8.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	25 595 911	32 477 918	48 301 151	1,3	48,7
9.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	30 137 946	39 666 278	47 478 844	1,3	19,7
10.	9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	37 603 692	49 342 873	46 066 726	1,3	-6,6
11.	8703	Otomobiller	9 927 709	24 389 059	44 687 899	1,2	83,2
12.	8524		0	0	37 176 929	1	100
13.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	30 759 899	38 292 531	37 143 848	1	-3
14.	8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	31 899 669	39 950 805	36 211 948	1	-9,4
15.	4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	20 628 092	27 856 966	35 570 573	1	27,7

Kaynak: Trademap - www.tradenap.org- , Direct data- ÇHC

***EK-2*: Çin'in İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 20212022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			**2057 021 048**	**2675 680 064**	**2715 998 754**	**100**	**1,5**
1.	8542	Elektronik entegre devreler	350 770 305	433 726 562	416 525 199	15,3	-4
2.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	178 452 855	258 053 155	365 512 020	13,5	41,6
3.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	123 732 361	182 641 645	128 096 630	4,7	-29,9
4.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	33 045 556	61 205 449	90 727 470	3,3	48,2
5.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	11 414 919	47 279 403	76 653 548	2,8	62,1
6.	1201	Soya fasulyesi	39 545 574	53 528 188	61 235 993	2,3	14,4
7.	2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	36 472 871	56 805 658	56 328 467	2,1	-0,8
8.	8703	Otomobiller	44 923 987	52 852 668	52 273 905	1,9	-1,1
9.	8524		0	0	39 823 444	1,5	100
10.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	30 601 055	36 073 461	37 097 581	1,4	2,8

11.	8486	Yarı iletken disklerin, külçelerin, entegre devrelerin vb imalatında kullanılan makine ve cihazlar; aksam-parça-aksesuar	31 642 114	41 000 149	34 721 757	1,3	-15,3
12.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	33 920 010	41 399 971	34 554 983	1,3	-16,5
13.	8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	26 734 683	33 355 654	32 536 718	1,2	-2,5
14.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde	16 411 782	27 050 007	30 282 017	1,1	11,9
		edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar					
15.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	25 778 385	30 280 170	25 239 064	0,9	-16,6

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org- , Direct data, ÇHC

EK-3 **Çin'in Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)**

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%), 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		2057 021 048	2675 680 064	2715 998 754	100	1,5

1.	Tayvan	200 497 888	249 876 255	238 091 695	8,8	-4,7

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 20212022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		**2588 402 392**	**3361 814 264**	**3593 601 450**	**100**	**6,9**
1.	ABD	452 492 932	577 125 500	582 756 120	16,2	1
2.	Hong Kong	271 084 279	348 969 298	297 538 449	8,3	-14,7
3.	Japonya	142 596 625	165 822 965	172 927 436	4,8	4,3
4.	G. Kore	112 476 216	148 847 027	162 621 428	4,5	9,3
5.	Vietnam	113 815 239	137 904 870	146 959 900	4,1	6,6
6.	Hindistan	66 719 472	97 510 656	118 501 523	3,3	21,5
7.	Hollanda	79 006 021	102 433 417	117 730 975	3,3	14,9
8.	Almanya	86 807 061	115 181 923	116 226 632	3,2	0,9
9.	Malezya	56 300 813	78 697 722	93 711 252	2,6	19,1
10.	Tayvan	60 117 346	78 360 583	81 586 754	2,3	4,1
11.	İngiltere	72 561 344	87 029 777	81 544 682	2,3	-6,3
12.	Singapur	57 624 786	55 215 268	81 167 608	2,3	47
13.	Avustralya	53 468 167	66 383 683	78 827 036	2,2	18,7
14.	Tayland	50 513 176	69 355 428	78 479 645	2,2	13,2
15.	Meksika	44 827 693	67 440 744	77 534 944	2,2	15
…	…	…	…	…	…	…
28.	**Türkiye**	**20 346 420**	**29 153 869**	**34 033 749**	**0,9**	**16,7**

Kaynak: Trademap-- www.tradenap.org , Direct data, ÇHC

***EK-4*: Çin'in Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)**

2.	G. Kore	173 100 171	213 445 080	199 667 118	7,4	-6,5
3.	Japonya	174 655 179	205 523 715	184 496 995	6,8	-10,2
4.	ABD	136 339 521	180 971 848	178 956 846	6,6	-1,1
5.	Avustralya	117 693 743	163 729 736	142 091 499	5,2	-13,2
6.	Rusya	57 114 667	78 142 344	114 148 971	4,2	46,1
7.	Almanya	105 110 506	119 920 072	111 399 129	4,1	-7,1
8.	Malezya	75 174 351	98 192 537	109 878 980	4	11,9
9.	Brezilya	85 517 209	109 877 876	109 522 043	4	-0,3
10.	Vietnam	78 473 072	92 315 967	87 960 626	3,2	-4,7
11.	S. Arabistan	39 069 814	56 961 585	78 045 605	2,9	37
12.	Endonezya	37 480 543	63 886 547	77 770 058	2,9	21,7
13.	Tayland	48 139 504	61 818 243	56 517 649	2,1	-8,6
14.	İsviçre	17 494 678	38 068 596	49 907 977	1,8	31,1
15.	BAE	17 054 552	28 567 889	45 407 517	1,7	58,9
...	...	...	...	...	...	...
60.	**Türkiye**	**3 731 027**	**5 049 493**	**4 520 330**	**0,2**	**-10,5**

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org - Direct data, ÇHC

***Ek-5* Türkiye'nin Çin'e İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 20212022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			**2 866 389**	**3 662 823**	**3 281 120**	**100**	**-10,4**

1.	2515	Mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar	538 201	612 164	416 152	12,7	-32
2.	2610	Krom cevherleri ve konsantreleri	98 474	191 008	250 478	7,6	31,1
3.	2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	153 179	194 903	166 571	5,1	-14,5
4.	2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	90 028	86 957	150 973	4,6	73,6
5.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	174 997	153 850	145 027	4,4	-5,7
6.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	162 809	164 806	127 266	3,9	-22,8
7.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	22 722	25 617	126 073	3,8	392,1
8.	2528	Tabii boratlar ve bunların konsantreleri	58 614	88 519	110 935	3,4	25,3
9.	7501	Nikel matları, nikel oksit sinterleri ve nikel metalürjisinin diğer ara ürünleri	62 542	55 968	95 553	2,9	70,7
10.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	83 254	215 014	88 833	2,7	-58,7
11.	0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	2 490	43 992	88 426	2,7	101
12.	9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	72 677	76 347	62 192	1,9	-18,5
13.	8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	40 813	58 680	45 184	1,4	-23
14.	8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	304	3 850	44 771	1,4	1062,9

15.	2008	Yer fıstığı ve diğer kabuklu yemiş ve meyve konserveleri	47 990	63 521	35 454	1,1	-44,2

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org Direct data, Türkiye

Ek-6 **Türkiye'nin Çin'den İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 20212022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			**23 040 812**	**32 239 211**	**41 353 932**	**100**	**28,3**
1.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	2 485 006	2 681 079	2 254 300	5,5	-15,9
2.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1 725 276	2 076 391	2 083 735	5	0,4
3.	7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm. veya fazla olanlar)	208 358	498 771	968 250	2,3	94,1
4.	8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	280 252	443 975	965 128	2,3	117,4
5.	2917	Polikarboksilik asitler, anhidritleri, halojenürleri ve türevleri	55 758	347 064	859 374	2,1	147,6

6.	5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	480 741	671 960	818 982	2	21,9

7.	7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	129 127	506 731	729 527	1,8	44
8.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	573	170 894	728 296	1,8	326,2
9.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb. (ilk şekilde)	129 031	370 924	700 010	1,7	88,7
10.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler	388 688	466 369	659 607	1,6	41,4

		(örneğin; redresörler) ve endüktörler					
11.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	382 907	531 260	653 440	1,6	23
12.	8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	447 999	603 929	642 280	1,6	6,4
13.	8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	320 455	441 315	486 943	1,2	10,3
14.	8524	Ses veya diğer benzer şekilde kaydedilmiş fenomenler için kayıtlar, teypler ve diğer kayıtlı ortamlar	0	0	432 751	1	0
15.	7106	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil)	161	76	415 479	1	546582,9

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org , Direct data, Türkiye

KAYNAK:Trademap, IMF, T.C Merkez Bankası